

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Stanislava Balíka a soudců Dagmar Lastovecké a Jiřího Nykodýma o ústavní stížnosti stěžovatelky **Ringier Axel Springer CZ, a. s.**, se sídlem Komunardů 1584/42, 170 00 Praha 7, zastoupené JUDr. Helenou Chaloupkovou, advokátkou, se sídlem Na Kozačce 1289/7, 120 00 Praha 2 - Vinohrady, směřující proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 2011, č. j. 1 Co 200/2011-75, a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. března 2011, č. j. 31 C 188/2010-54, za účasti Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze 2, jako účastníků řízení, a Ivany Novákové (jde o pseudonym), zastoupené Pavlem Uhlem, advokátem, se sídlem Kořenského 15, 150 00 Praha 5 – Smíchov, jako vedlejší účastnice řízení *takto*:

I. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 2011, č. j. 1 Co 200/2011-75, a rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 10. března 2011, č. j. 31 C 188/2010-54, bylo porušeno základní právo stěžovatelky garantované čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Proto se tyto rozsudky ruší.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Průběh řízení před obecnými soudy

1. Včas podanou ústavní stížností, která co do formálních náležitostí vyhovuje požadavkům zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví označených rozsudků obecných soudů. Tvrdí, že jimi byla porušena její ústavně zaručená základní práva na svobodu projevu a práva na informace zakotvená ve čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Vedlejší účastnice se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhala ochrany osobnosti uložením povinnosti stěžovatelce počínaje dnem právní moci zdržet se v periodickém tisku, jehož je vydavatelem, uveřejňování podobizny a jména a příjmení žalobkyně v souvislosti se sdělováním informací o dopravní nehodě ze dne 24. listopadu 2009, k níž došlo u obce Vnorovy v okrese Hodonín, a kvůli níž je vedeno trestní stíhání proti Pavlu Dvořákovi (jde o pseudonym). O uvedené dopravní nehodě informovaly deníky Blesk a Aha, a ačkoliv vedlejší účastnice na ní neměla žádnou účast, přesto v mnoha člancích bylo neustále zdůrazňováno, že nehodu způsobil její manžel, její jméno bylo často uvedeno v nadpisech článků a často byla publikována v této souvislosti i její podobizna. Jednání stěžovatele kvalifikovala jako mediální šikanu, která nemohla být odůvodněna ani tím, že v té době byla veřejně činná jako místopředsdkyně Rady České televize.

3. Stěžovatelka v řízení před obecnými soudy navrhla zamítnutí žaloby. Argumentovala tím, že uveřejněné zprávy se zakládaly na pravdě. Původcem dopravní nehody byl manžel

vedlejší účastnice, který řídil pod vlivem alkoholu, a informace sloužily k veřejné kontrole vyšetřování. V této souvislosti stěžovatelka uváděla, že o vedlejší účastnici bylo z minulosti známo, že se pokusila v jiném případě využít svého vlivu v České televizi a vyvíjela nátlak na autora reportáže, která o ní byla natočena. Dále stěžovatelka uvedla, že podobně o nehodě referovaly i ostatní sdělovací prostředky. Konečně namítla, že jí nelze uložit, aby se zdržela do budoucna podávání informací veřejnosti v rozsahu, jak to vedlejší účastnice navrhovala. Podle jejího názoru zveřejnění článků o dopravní nehodě pana Dvořáka (pseudonym) s uvedením údajů, že se jedná o manžela vedlejší účastnice, nemohlo dojít k zásahu do jejích osobnostních práv. Zákaz zveřejňování obrazových snímků a jména stěžovatelky tak, jak byl navrhován, je v rozporu s právem na svobodu projevu a práva na informaci.

4. Nyní napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 10. března 2011, č. j. 31 C 188/2010-54, bylo žalobě v plném rozsahu vyhověno. V odůvodnění rozhodnutí Městský soud v Praze podrobně rozebral články, které k uvedené dopravní nehodě uveřejnily deníky vydávané stěžovatelkou, další zprávy o nehodě publikované ostatními medií a na tom základě dospěl k závěru, že šlo o opětovně veřejnosti podsouvanou „implicitní kritiku“ vedlejší účastnice, která byla objektivně způsobilá vzbuzovat vůči ní zášť. Uvedl, že stěžovatelka dlouhodobě o vedlejší účastnici referovala jako o osobě, jejíž opilý manžel zabil cyklistu, ačkoliv ona sama neměla s nehodou nic společného. Takový způsob informování není ve veřejném zájmu a výkonem svobody projevu, ale pouhou honbou za senzací a šikanou vedlejší účastnice. Pokud jde o procesní obranu stěžovatelky, soud uvedl, že je sice pravda, že jí odňal možnost poskytovat zprávy týkající se předmětné dopravní nehody zcela, a to i v případě, kdy by v budoucnu mohlo být ve veřejném zájmu takový typ informace poskytnout, avšak podle jeho názoru jiné řešení sporu v úvahu nepřicházelo.

5. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka odvolání. V něm především namítla, že tímto rozhodnutím jí soud odňal zcela možnost poskytovat zprávy týkající se předmětné dopravní nehody nejen v případě, že by jimi zasahoval do osobnostních práv vedlejší účastnice, ale i v případě, že by na zveřejnění informací byl veřejný zájem. To považovala za zásah do práva na informaci a práva na svobodu projevu. V tom spatřovala rozpor s čl. 17 Listiny s tím, že takto formulované omezení svobody projevu šlo nad rámec omezení daného § 13 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“). V odvolání dále polemizovala se závěrem soudu prvního stupně, že i když vedlejší účastnice byla v minulosti označena za osobu ovlivňující dění v České televizi, neodůvodňuje to způsob, jakým bylo v člancích publikovaných v denících vydávaných stěžovatelkou o uvedené dopravní nehodě referováno. Poukázala na případ, kdy se vedlejší účastnice snažila využít svého vlivu v České televizi ve snaze ovlivnit z pozice místopředsedkyně Rady České televize natáčení reportáže týkající se její osoby. Podle stěžovatelky ji to opravňovalo k informování veřejnosti o tom, že Pavel Dvořák (pseudonym), který byl účastníkem dopravní nehody s následkem smrti, je manželem vedlejší účastnice a tímto způsobem zajistila veřejnou kontrolu nad způsobem vyšetřování uvedené dopravní nehody. To ji podle jejího názoru také opravňovalo ke zveřejnění fotografie vedlejší účastnice, neboť s ohledem na uvedené okolnosti byly použity v souladu se zpravodajskou licencí v souladu s § 12 odst. 3 obč. zák.

6. K tomuto odvolání se vyjádřila vedlejší účastnice, která především argumentovala kolizí dvou ústavně chráněných práv: na jedné straně stojící právo na informace a svobodu projevu zakotvené v čl. 17 Listiny, a na druhé straně právo na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a soukromí zakotvené v čl. 10 Listiny. Zdůraznila, že nebyla účastníkem předmětné dopravní nehody a k tvrzenému podezření z možného ovlivňování vyšetřování z její strany poukázala na to, že nebyl předložen jediný důkaz, že by k nějakému takovému jednání nebo pokusu o takové jednání došlo.

7. Odvolací soud rozsudek soud prvního stupně potvrdil. V odůvodnění rozhodnutí podrobně rozebral jednotlivé články, které vyšly v periodikách vydávaných stěžovatelkou, a vyložil, v čem konkrétně zásah do osobnostních práv vedlejší účastnice spatřoval. Se shodnou argumentací jako soud prvního stupně odmítl obranu stěžovatelky, že způsob informování byl v daném případě na místě s ohledem na to, že v minulosti byla žalobkyně označena za osobu nepřipustně ovlivňující dění v České televizi, neboť v publikovaných člancích stěžovatelka nic takového netvrdila.

II.

Rekapitulace ústavní stížnosti

8. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že postupem obecných soudů došlo k zásahu do základního práva garantujícího svobodu projevu a práva na informace zakotvené v čl. 17 Listiny. Ve své argumentaci klade hlavní důraz na nepřipustně širokou formulaci zdržovacího výroku, který stěžovatelce znemožňuje poskytovat i takové informace týkající se předmětné dopravní nehody, které nejsou způsobilé zasáhnout do osobnostních práv vedlejší účastnice a dokonce ani takové, jejichž zveřejnění by bylo ve veřejném zájmu. Podle jejího názoru takto pojaté omezení jde nad rámec možností, které výslovně připouští § 13 obč. zák., a je tak v rozporu s čl. 17 odst. 4 Listiny. Pokud jde o uveřejnění podobizny vedlejší účastnice při informování o dopravní nehodě, šlo o postup, který byl podle jejího názoru ve shodě se zpravodajskou licencí ve smyslu § 12 odst. 3 obč. zák.

III.

Rekapitulace vyjádření účastníků řízení a repliky stěžovatele

9. Ústavní soud si vyžádal vyjádření účastníků řízení a vedlejší účastnice a dále si vyžádal spis Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 188/2010.

10. Vrchní soud v Praze se ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a nic dalšího nedodal. Městský soud v Praze rovněž odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí. Kromě toho uvedl, že se zásadně ohrazuje proti konstatování stěžovatelky, že rozhodnutím bylo zasaženo do jejího práva na svobodu projevu a na informace. Uvedl, že jediným a rozhodným hlediskem při projednávání předmětné věci bylo spravedlivé nalezení práva na základě řádně vedeného procesu. Zdůraznil, že ze strany stěžovatelky šlo o dlouhodobé šikanování vedlejší účastnice řízení a v zájmu vykonatelnosti rozhodnutí nebylo možno přijmout jinou úpravu vzájemných práv a povinností, které by vedlejší účastnici zbavilo zásahů do osobnostních práv.

11. Vedlejší účastnice se vyjádřila prostřednictvím svého právního zástupce. Uvedla, že ústavní stížnost je předčasná, neboť proti napadenému rozhodnutí je přípustné dovolání, které stěžovatelka nevyužila. Přitom námitky, které uplatňuje, jsou podřaditelné pod přípustnost dovolání, které je vymezeno otázkou zásadního právního významu. Právo svobodně šířit informace není absolutní a má své meze v ochraně jiných ústavně chráněných právech. Podle vedlejší účastnice stanovisko stěžovatelky vylučuje jakoukoliv ochranu práv jiných. Nesouhlasí s názorem stěžovatelky, že ve výroku napadeného rozsudku vyslovený zákaz je tak široce formulován, že pokrývá i situace, které nejsou nezbytné k ochraně práv stěžovatelky. Tuto argumentaci vedlejší účastnice považuje za spekulativní, protože není ani tvrzeno, že by taková informace existovala. Podle jejího názoru nebylo možno výrok rozsudku formulovat jinak, neboť v něm vždy musí být vyjádřeno určité zobecnění

zakázaného jednání a nesmí obsahovat prvek právního hodnocení. Vedlejší účastnice navrhla zamítnutí nebo odmítnutí ústavní stížnosti.

12. Vyjádření účastníků řízení a vedlejší účastnice zaslal Ústavní soud stěžovatelce, která využila práva na repliku, v níž podrobně shrnula svoje dosavadní stanoviska k předmětu řízení.

IV.

Vlastní posouzení věci

13. Nežli Ústavní soud přistoupil k věcnému projednání ústavní stížnosti, vypořádal se s námitkou subsidiarity vznesenou vedlejší účastnicí řízení. Podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje. To ale neplatí pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů záviselých na jeho uvážení. V daném případě rozhodoval odvolací soud tak, že rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. V takovém případě je dovolání přípustné pouze za předpokladu, že dovolací soud dospěje k závěru, že se jedná o otázku zásadního právního významu. Jde tedy o případ, kdy dovolací soud může dovolání odmítnout z důvodů záviselých na jeho uvážení, a proto princip subsidiarity na daný případ použit nelze. S ohledem na výše uvedené přistoupil Ústavní soud k věcnému projednání ústavní stížnosti.

14. Ústavní soud již mnohokrát ve svých rozhodnutích konstatoval, že není součástí obecné soudní soustavy, a proto mu nepřísluší právo vykonávat dohled nad rozhodovací činností obecných soudů. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je oprávněn zasáhnout pouze tehdy, došlo-li jejich pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byl stěžovatel účastníkem, k porušení jeho základních práv a svobod chráněných ústavním pořádkem České republiky. Vzhledem k tomu, že se stěžovatelka dovolávala ochrany svého základního práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v čl. 17 Listiny, přezkoumal Ústavní soud napadená rozhodnutí i řízení jim předcházející a dospěl k závěru, že podaná ústavní stížnost je opodstatněná.

15. Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 154/97 vyslovil názor, že při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým. Ústavní soud se proto v daném případě soustředil na posouzení otázky, zda periodiky vydávanými stěžovatelkou nedošlo k zásahu do práva na soukromí vedlejší účastnice a současně, zda napadenými rozsudky obecných soudů nedošlo k zásahu do svobody projevu a práva na poskytování informací formulací výroku napadeného rozsudku, kterým se jí ukládá zdržet se v periodickém tisku, jehož je vydavatelkou, uveřejňování podobizny a jména vedlejší účastnice v souvislosti se sdělováním informací o dopravní nehodě ze dne 24. listopadu 2009, k níž došlo u obce Vnorovy v okrese Hodonín, a kvůli níž je vedeno trestní řízení proti Pavlu Dvořákovi (pseudonym), a to počínaje právní mocí tohoto rozsudku.

16. Podle stěžovatelky je zdržovací výrok pojat tak široce, že znemožňuje poskytnout i takové informace, které nejsou způsobilé zasáhnout do osobnostních práv vedlejší účastnice, na jejichž zveřejnění by dokonce mohl být veřejný zájem.

17. Ústavní soud se ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 1586/09 vyslovil v tom smyslu, že *„Legimititu zveřejnění nelze dovodit a ústavní ochranu svobodou projevu nelze poskytnout informaci, pokud byla dominantně motivována touhou poškodit difamovanou osobu, pokud*

šřitřel sřm informaci nevěřil anebo pokud ji poskytl bezohledně, aniž by se řřdně staral o to, zda je ři není pravdivř. Na nutnosti dbřt řtěchto zřasad nic nemění skutečnost, že jistř část tisku mř sklon před fakty (ověřenými skutečnostmi) dřvat přednost ař "bombastickř" sřle vřrazů, jimiž ‚svř nřzory‘ tlumořř a prezentuje, neboř zasřhne-li do řstavně garantovaných prřv jednotlivců nebo jiných řstavou ři zřkonem chrřnřných hodnot a zřjmů, musř břt připravena nřst z takovřch jednřnř dřsledky, byř mř na nich založenou svou marketingovou strategii a dokonce i samotnř řel svř existence. Z toho dřvodu je zcela nepřřpustnř, pokud se tyto subjekty přř takovřm zpřsobu jednřnř, třmřř permanentně zasřhujřcřm do osobnostnřch prřv jednotlivců, dovolřvaji ochrany svobodou projevu (svobodou tisku), neboř zřlřmu řmyslu nelze v řřdnřm přřpadř takovou ochranu poskytnout.“

18. Na druhř stranř v usnesenř sp. III. řS 11/04 se řStavnř soud vyslovil v tom smyslu, že ve vztahu k osobřm veřejně znřmřm, ři politicky řinnřm vychřzř z přesvědřenř, že prřvo kritiky, zakotvenř v řl. 17 odst. 2 Listiny a řl. 10 řmluvy o ochranř lidskřch prřv a zřkladnřch svobod, kterř je neoddřlitelnou součřstř svobody projevu a prřva na informace, musř respektovat rovnřvřhu mezi třmto prřvem a osobnostnřmi prřv konkrřtnřho subjektu a nemůže překrřčovřt urřitř hranice spojenř s atributy demokratickř společnosti. Takto vymezenř mantinely ve vztahu k fyzickř osobř, kterř jednř ři vystupuje jako „veřejnř osobnost“, jsou řirřř, než ve vztahu k osobř soukromř. Toto nazřrřnř nřnř dřsledkem jakřsi „degradace“ ochrany osobnostnřch prřv politika, ale je přřirozenřm dřsledkem jeho rozhodnutř uřinit svř jednřnř předmřtem veřejnř pozornosti, řimž se samozřejmř politik vřdomř vystavuje pozornř a ne vřdy objektivnř kontrole svřho jednřnř a chovřnř, a to jak ze strany svřch volřřů ři řlenů stejnř politickř strany, tak, a to zejmřna, ze strany politickř opozice, novinřřř i vřech občanů. Nevyhnutelnou strřnkou vřkonu veřejnř funkce je tedy nutnost vřtřř mřry tolerance k negativnřm postojřm ři hodnocenřm, kterřm se osoba veřejnř řinnř vystavuje přřjetřm třto funkce, a nikoli v neposlednř řadř i srozuměnř takovř osoby se snřšenřm dřsledkř vyvozenřch z jejř společenskř a poltickř odpovřdnosti. Zda je skutečně ochotnř konkrřtnř fyzickř osoba tyto nepřřjemnř strřnky svřho postavenř snřřet ři nikoli zřleřř na jejřm vlastnřm uvřřenř.

19. Pokud jde o zřkladnř prřvo na lidskou dřstojnost, osobnř řest, dobrou povřst a ochranu jmřna, kterř je zakotveno v řl. 10 Listiny, uplatňuje se toto prřvo ve vřce sfřrřch. Jednř se o soukromou sfřru, sfřru společenskou, obřanskou a profesionřlnř, přřčemž poslední třři lze oznařit za sociřlnř sfřru. V prvnř sfřře jde vlastně o ochranu soukromř, v jehoř rřmci se nepochybnř uplatňuje i prřvo na řest. Zřsadně je vřak vřcř kařdřho, co a v jakřm rozsahu z třto sfřry uvolnř jako informaci pro okolnř svřt. Jinřmi slovy, v tomto segmentu zpravidla platř naprostř informační sebeurřenř. Sfřra sociřlnř, obřanskř a profesionřlnř reflektujř sociřlnř povahu zřkladnřch prřv, resp. odrřřejř fakt, že jednotlivec řije ve společenstvř a vstupuje s ostatnřmi jeho řleny do komunikace, přřčemž skrze svř chovřnř, ba dokonce skrze svř samotnř bytř, ovlivňuje ostatnř řleny společenstvř. V třto druhř sfřře jřř neplatř naprostř informační sebeurřenř, jinřmi slovy do třto sfřry lze za urřitřch podmřnek vstupovat, neboř se v nř mohou vyskytovat fakta, kterř mohou břt předmřtem oprřvnřnřho veřejnřho zřjmu. Sociřlnř sfřry tak mohou břt naruřeny proporcionřlnřmi zřsahy veřejnř moci za řelcem ochrany zřjmů společenstvř. Vnřjřř okraj sociřlnř sfřry jednotlivce tvořř tzv. veřejnř sfřra. Jednř se o ten segment lidskřho řivota, kterř může vnřmat anebo brřt na vřdomř kařdřř (Löffler/Rickler, Handbuch des Presserechts, 4. vyd., 2000, 42. kap., pozn. ř. 7). V třto sfřře neexistujř prakticky řřdnř omezenř pro řřřenř pravdivřch faktů z nř (Soehring, Presserecht, 3. vyd., 2000, pozn. ř. 19.40). Je zřejmř, že tato sfřra lidskřho řivota se zcela kryje s profesionřlnř sfřrou osob přsobilřch ve veřejnřm řivotř (srovnej nřlez sp. zn. IV. řS 23/05).

20. V dobř, kdy vychřzely inkriminovanř řlřnky a kdy rozhodovaly obecnř soudy, zastřvala vedleřř řuřastnice veřejnou funkci mřstopředsedkynř Rady řeskř televize. Jednalo

se o významné postavení v oblasti sdělovacích prostředků. Proto samotnou informaci o vážné dopravní nehodě manžela vedlejší účastnice s uvedením jeho rodinné vazby na ni, nelze chápat jako zásah do ryze soukromé sféry. Tato informace nepochybně spadá do sféry sociální, občanské a profesionální vedlejší účastnice, na kterou nelze vztahovat „naprosté informační sebeurčení“. Veřejnost má právo vědět o okolnostech, které se týkají osoby veřejně činné, byť se jedná primárně o případ jejího manžela. Samotný fakt existence vážné dopravní nehody, jejímž účastníkem byl manžel osoby veřejně činné má v sobě potenciál ovlivnit jednání a chování takové osoby ve výkonu její funkce. To platí tím spíše, jde-li o veřejnou funkci v oblasti sdělovacích prostředků.

21. Na druhé straně platí to, co bylo řečeno shora, že způsob referování o dané události může být veden takovým způsobem, že dojde k zásahu do osobnostních práv veřejně činné osoby, bezdůvodným zdůrazňováním faktu rodinné vazby mezi osobou, mající účast na trestně postižitelném jednání a touto osobou a to takovým způsobem, že se ve skutečnosti z podávané zprávy vytrácí její informační podstata a stává se z ní prostředek dehonestace veřejné osoby, vedoucí až k vyvolání pocitu o její odpovědnosti za jednání osoby blízké, ačkoliv pro takový závěr nejsou žádné indicie. Ústavní soud proto neshledal z ústavněprávního hlediska žádný zásah do práva na svobodu slova a práva na informace, pokud v souzeném případě obecné soudy na základě provedení dokazování dospěly k závěru, že posuzovaným jednáním stěžovatelky došlo k zásahu do osobnostních práv stěžovatelky, konkrétně práva na soukromý a rodinný život tím, že se neomezila na konstatování, že vedlejší účastnice je manželkou účastníka dopravní nehody, ale zcela nepřiměřeně zdůrazňovala rodinnou vazbu s účastníkem dopravní nehody, přičemž dominantní osobou zmiňovanou v těchto souvislostech nebyl vlastní účastník nehody – manžel vedlejší účastnice, ale vedlejší účastnice, která s nehodou jako takovou neměla vůbec nic společného. Tyto závěry obecných soudů mají oporu v provedených důkazech a zhodnocení střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, zůstávají tak v rovině posouzení obecných soudů ve smyslu shora citovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 154/97. Důvod k zásahu ze strany Ústavního soudu by byl dán jen tehdy, pokud by byly porušeny závažným způsobem zásady spravedlivého řízení, což se v daném případě nestalo.

22. Co naopak Ústavní soud shledává jako zásah do práva na svobodu slova a práva na poskytování informací je formulace výroku napadeného rozhodnutí, kterým se stěžovatelce ukládá povinnost zdržet se v periodickém tisku, jehož je vydavatelkou, uveřejňování podobizny a jména a příjmení vedlejší účastnice v souvislosti se sdělováním informací o ve výroku konkretizované dopravní nehodě jejího manžela. Takto formulovaný výrok obsahuje ve vztahu ke stěžovatelce absolutní zákaz sdělovat informace související s předmětnou dopravní nehodou a tím zasahuje do sféry veřejného zájmu na informace týkající se osob veřejně činných, neboť si lze představit, že za určitých okolností by právě z tohoto důvodu bylo na místě o události referovat, např. v případě, že by byl učiněn pokus ovlivnit orgány činné v trestním řízení souvisejícím s předmětnou dopravní nehodou využitím veřejného postavení vedlejší účastnice v mediální sféře. Z tohoto pohledu nemůže obstát závěr odvolacího soudu, že omezení stěžovatelky se výlučně týká jen souvislosti s předmětnou dopravní nehodou a nebrání informacím mající základ v jiných souvislostech. Ostatně soud prvního stupně si byl absolutností zákazu vědom a vyložil důvody, které ho k tomu vedly, především vykonatelností rozsudku. Současně uvedl, že nejde o negaci o případu referovat, protože zde jsou jiná media, která mohou o případu referovat, a sama stěžovatelka poskytuje informace cestou internetu, na který se zákaz nevztahuje.

23. Argument soudu prvního stupně, že by jinak nebylo možno dosáhnout vykonatelného výroku, neobstojí. Předně vyjádření určitého omezení zákazu odkazem např. na veřejný zájem

by bez dalšího nečinilo výrok soudu nevykonatelným, neboť je v možnostech exekučního soudu, aby posoudil naplnění takové výjimky. Kromě toho žalobce v případech žalob na ochranu osobnosti není omezen jen na podání zápůrčí žaloby. Je na něm, čeho se v řízení na ochranu osobnostních práv bude domáhat. Kromě možnosti domáhat se, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti, má možnost se domáhat odstranění následků těchto zásahů a žádat satisfakci, včetně náhrady nemajetkové újmy. Stejně tak nelze odůvodnit absolutní zákaz poskytování informací jednomu z medií odkazem na to, že zde jsou jiná média, která mohou zajistit svobodu projevu a ochranu veřejného zájmu na podání informací, jejichž potřeba by mohla vzniknout v budoucnu. Takto by bylo možno se postupně dopracovat až k zákazu všech medií s výjimkou jediného, kterému by se dostalo té důvěry, že ono jediné bude způsobilé poskytovat informace ve veřejném zájmu. Takový stav zde již jednou byl. Ústavní soud si je vědom toho, že zejména bulvární média mnohdy zneužívají svobody slova a práva na informace. Obrana proti takovému zneužívání však nemůže spočívat v absolutních zákazech. Občanský zákoník i tiskový zákon mají dostatečné prostředky na ochranu proti zneužívání svobody slova a práva na informaci, jejichž smyslem je postihovat jednotlivé excesy, nikoliv stanovovat absolutní zákazy.

24. Vedlejší účastnice namítla ve svém vyjádření k ústavní stížnosti, že otázka, kterou stěžovatelka předkládá ústavní stížností k řešení, má povahu otázky zásadního právního významu, k jejímuž řešení je zásadně příslušný dovolací soud, který by navíc musel otázku posoudit ohledem na obsah čl. 4 Ústavy České republiky. Dává-li zákonná úprava účastníkovi možnost volby mezi možnostmi podat dovolání nebo přímo ústavní stížnost, je na něm, jaký postup zvolí a samozřejmě musí nést i rizika, která pro něj z takové volby vyplývají. To pro tento případ znamená, že pokud by předmětem přezkumu byla pouze otázka zásadního právního významu, mající základ v podústavním právu, nebyla by dána pravomoc Ústavního soudu rozhodnutí odvolacího soudu derogovat. Tak tomu ale nebylo, neboť předmětem přezkumu ze strany Ústavního soudu byl výklad čl. 10 a čl. 17 Listiny.

25. Ze všech shora uvedených důvodů Ústavní soud dospěl k závěru, že napadenými rozsudky došlo k zásahu do základního práva stěžovatelky na svobodu projevu a práva na informace, které je zakotveno v čl. 17 odst. 1 Listiny, a proto ústavní stížnosti vyhověl podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a napadené rozsudky obecných soudů zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Od ústního jednání bylo upuštěno s ohledem na to, že od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci a všichni účastníci řízení s případným upuštěním od ústního jednání souhlasili (§ 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

P o u č e n í: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 15. května 2012

Stanislav Balík v. r.
předseda senátu